

Rolnummers 2509 en 2519
Arrest nr. 116/2003 van 17 september 2003

A R R E S T

In zake : de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van de wet van 17 februari 2002 betreffende het vrijwillig in disponibiliteit stellen van bepaalde militairen in dienst bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland, ingesteld door J.-P. Poncelet en door D. Crepin en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters L. François, P. Martens, M. Bossuyt, E. De Groot en J.-P. Moerman, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen en rechtspleging

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 12 augustus 2002 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 13 augustus 2002, heeft J.-P. Poncelet, wonende te 5620 Corenne, rue Grande 11, beroep tot vernietiging ingesteld van de wet van 17 februari 2002 betreffende het vrijwillig in disponibiliteit stellen van bepaalde militairen in dienst bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 maart 2002, derde editie).

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 9 september 2002 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 10 september 2002, is beroep tot vernietiging ingesteld van de woorden « bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland » in artikel 2, § 1, van de wet van 17 februari 2002 betreffende het vrijwillig in disponibiliteit stellen van bepaalde militairen in dienst bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 maart 2002, derde editie), door D. Crepin, D. Geerts en J.-M. Carion, die keuze van woonplaats hebben gedaan te 1030 Brussel, Milcampsaan 77.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 2509 (a.) en 2519 (b.) van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

De Ministerraad heeft een memorie ingediend en de verzoekende partijen hebben memories van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 12 maart 2003 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 9 april 2003 na de partijen te hebben verzocht op de terechtzitting de graad van de verzoeker D. Crepin mede te delen, om reden dat de Ministerraad, in zijn memorie (p. 6), stelt dat de verzoekers allen lagere officieren zijn en dat zij dus van hun belang bij de vordering slechts doen blijken in zoverre de bepalingen die zij aanvechten, op die categorie van officieren van toepassing zijn. De Ministerraad geeft aan (p. 2) dat een van de verzoekers in de zaak nr. 2519, D. Crepin, geboren op 4 januari 1967, op 14 januari 1983 in de Koninklijke Militaire School is ingetreden, dat hij op 25 december 1989 tot onderluitenant is benoemd en is toegelaten tot het kader van de beroepsofficieren en dat hij respectievelijk op 26 september 1990, op 26 september 1995 en op 26 september 2000 tot luitenant, kapitein en kapitein-commandant is benoemd, terwijl de verzoekers in de zaak nr. 2519 in hun memorie van antwoord (p. 2) stellen :

« D. Crepin heeft op 24 mei 2002 een aanvraag ingediend om de vrijwillige indisponibiliteitstelling te kunnen genieten met ingang van 1 oktober 2002 : die is hem geweigerd om reden dat hij de voorwaarden van de wet niet vervult (nota van 4 juli 2002 – HRG-A/N-P24 65964). De verzoeker heeft die nota bij het verzoekschrift gevoegd.

Het lijkt dus op zijn minst eigenaardig dat de Ministerraad aan de verzoeker D. Crepin de graad van commandant toekent, terwijl uit het document blijkt dat hij eerste korporaal-chef is (afkorting : 1CplChef VC). De term VC geeft aan dat het om vrijwilligers gaat. »

Op de openbare terechtzitting van 9 april 2003 :

- zijn verschenen :

. Mr. M. Detry, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partij in de zaak nr. 2509;

. Mr. N. Houssiau, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen in de zaak nr. 2519;

. luitenant-kolonel R. Gerits, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers L. François en M. Bossuyt verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde partijen gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De voorschriften van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden in acht genomen.

II. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de bevoegdheid van het Hof

A.1.1. In de zaak nr. 2519 is de Ministerraad van mening dat het Hof niet bevoegd is om de woorden « bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland », die driemaal voorkomen in artikel 2, § 1, van de aangevochten wet en waarvan de vernietiging door de verzoekers wordt gevorderd, te vernietigen. Dat zou immers tot gevolg hebben dat alle militairen, ook degenen die in België gestationeerd zijn, tot 2015 een absoluut recht zouden hebben op disponibiliteit op eenvoudige aanvraag, wat de wetgever absoluut niet heeft gewild : een dergelijke maatregel zou afbreuk kunnen doen aan de operationaliteit van de strijdkrachten (die het opnieuw zouden moeten stellen zonder een groot aantal militairen die de pensioenleeftijd benaderen en die in hun specialiteit een grote ervaring hebben opgedaan) en zou ook een weerslag hebben op de begroting.

A.1.2. De verzoeker in de zaak nr. 2509 wenst dat argument niet ter discussie te stellen maar is van oordeel dat de aldus opgeworpen exceptie moet worden verworpen omdat zij verband houdt met de grond van de zaak.

A.1.3. De verzoekers in de zaak nr. 2519 repliceren dat de vernietiging precies erin bestaat in te gaan tegen de wil van de wetgever. Het zal aan de bevoegde overheid toekomen om vóór 2015 de maatregelen te nemen die in geval van vernietiging noodzakelijk zouden zijn.

Ten aanzien van het belang om in rechte te treden

A.2.1. De verzoeker in de zaak nr. 2509, die beroepsmilitair is, de graad van commandant heeft en gekazerneerd is in Marche, en die op rust moet worden gesteld op 1 oktober 2003, beweert dat hij doet blijken van

een evident belang om de vernietiging te vorderen van een wet die de maatregelen tot vrijwillig in disponibiliteit stellen voorbehoudt aan de militairen in dienst bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland.

A.2.2. De verzoekers in de zaak nr. 2519 zijn militairen van het actief kader die door de bepalingen waarvan de vernietiging wordt gevorderd, worden uitgesloten van het voordeel van indisponibiliteitstelling tot 2015. Eén van hen heeft op 24 mei 2002 een aanvraag ingediend om met ingang van 1 oktober 2002 vrijwillig in disponibiliteit te worden gesteld : die indisponibiliteitstelling is hem geweigerd om reden dat hij de wettelijke voorwaarden niet vervult (nota van 4 juli 2002).

A.2.3. De Ministerraad is van oordeel dat, aangezien de verzoekers allen officier zijn, hun belang beperkt is tot de vernietiging van het woord « officier » en van de zin « De lagere officier moet evenwel op de datum waarop zijn indisponibiliteitsstelling ingaat, nog steeds in werkelijke dienst zijn bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland en maximaal één jaar van de normale datum van oppensioenstelling verwijderd zijn » vervat in artikel 2 van de wet van 17 februari 2002.

Aangezien de betrokkenen lagere officieren zijn die niet meer tot de categorie van de hogere officieren kunnen toetreden, kan hun belang slechts worden aanvaard in zoverre hun eigen categorie, namelijk die van de lagere officieren, bedoeld wordt. In dat verband moet worden vastgesteld dat de wetgever het statuut van de lagere officieren op een zeer specifieke manier heeft geregeld door te bepalen : « De lagere officier moet evenwel op de datum waarop zijn indisponibiliteitsstelling ingaat, nog steeds in werkelijke dienst zijn bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland en maximaal één jaar van de normale datum van oppensioenstelling verwijderd zijn ». Die bepaling wordt trouwens uitdrukkelijk door de verzoekers beoogd, wat aantoonst dat zij geen belang hebben bij de vernietiging van de regeling van indisponibiliteitstelling noch ten aanzien van de andere categorieën van officieren noch ten aanzien van de onderofficieren en van de vrijwilligers.

A.2.4. De verzoeker in de zaak nr. 2509 betwist het aldus ingevoerde onderscheid niet maar acht het paradoxaal dat de Ministerraad aldus de omvang van het beroep wil beperken vermits, in geval van vernietiging, zulks een onderscheid onder de militairen zou teweegbrengen naargelang zij al dan niet officier zijn; het Hof zou aldus wetgevend moeten optreden, wat de Ministerraad zelf als argument heeft aangewend om te stellen dat het Hof onbevoegd is.

A.2.5. De verzoekers in de zaak nr. 2519 repliceren dat één van hen, in tegenstelling met wat de Ministerraad beweert, korporaal-chef en geen officier is.

Ten gronde

A.3.1. De verzoeker in de zaak nr. 2509 stelt dat de afschaffing van de dienstplicht een belangrijke herstructurering van de strijdkrachten heeft teweeggebracht. Een koninklijk besluit van 24 juli 1997 en een wet van 25 mei 2000, aangenomen in het kader van die herstructurering met het oog op besparingen, hebben het vertrek van personeel dat de pensioenleeftijd benaderde, bevorderd door aan de beroepsmilitairen in actieve dienst onder bepaalde voorwaarden vrijwillige indisponibiliteitstelling te verlenen. Die tijdelijke maatregel heeft thans geen uitwerking meer, behalve voor de opperofficieren.

A.3.2. De verzoekers in de zaak nr. 2519 voegen eraan toe dat de bij de aangevochten wet ingestelde regeling van indisponibiliteitstelling een tweede verlenging is van de regeling die was ingevoerd bij de bepalingen die het voorwerp zijn geweest van de arresten nrs. 32/98, 32/99, 68/99 en 72/2002, evenwel beperkt tot de in Duitsland gekazerneerde militairen. Bij artikel 2, § 1, tweede lid, van de wet wordt ook aan de lagere officieren een regeling opgelegd die afwijkt wat de vereiste anciënniteit betreft.

A.3.3. Volgens de verzoeker in de zaak nr. 2509 stelt de aangevochten wet, aangenomen ter gelegenheid van de terugkeer van de in Duitsland gestationeerde eenheden naar België en uitgaande van de vaststelling dat die repatriëring ernstige sociale en psychologische gevolgen kon hebben voor militairen die bijna pensioengerechtigd waren en voor hun gezin, hen in staat een vrijwillige indisponibiliteitstelling te krijgen onder de voorwaarden die zij bepaalt, onder meer nog steeds in actieve dienst zijn in de Bondsrepubliek Duitsland op de datum van het verkrijgen van de indisponibiliteitstelling en zich, naar gelang van de graad, op één jaar of vijf jaar van de normale datum van

oppensioenstelling bevinden. Voor de praktische toepassing van de maatregel verwijst de aangevochten wet naar de voormelde wet van 25 mei 2000.

Terwijl de aangevochten wet zich tot alle militairen richt, ontzegt zij het voordeel ervan aan degenen die niet in de Bondsrepubliek Duitsland gekazerneerd zijn maar zich in dezelfde voorwaarden van graad en leeftijd zouden bevinden, zoals het voor de verzoeker het geval is.

A.3.4. De verzoeker in de zaak nr. 2509 beweert dat de aangevochten wet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt doordat zij personen die zich in soortgelijke situaties bevinden, zo verschillend behandelt.

De verklaring gebaseerd op de psychologische en sociale moeilijkheden die de uit Duitsland gerepatrieerde militairen en hun gezinnen kunnen ondervinden, verantwoordt de discriminatie redelijkerwijze niet. Het is immers een feit dat de militairen geen recht hebben op een loopbaan met één enkele vaste plaats van tewerkstelling, dat jegens hen steeds mobiliteitsmaatregelen kunnen worden genomen en dat thans, aangezien de strijdkrachten een grondige herstructurering ondergaan, het in België gekazerneerde personeel juist wordt geconfronteerd met mobiliteitsmaatregelen die van hogerhand worden genomen. Die maatregelen zijn, psychologisch en sociaal gezien, van dezelfde aard als die welke ten aanzien van de in Duitsland gekazerneerde militairen zijn genomen en hebben soortgelijke gevolgen. De verzoeker beweert dat het niet erger is te worden gemuteerd van Keulen naar Sint-Truiden dan van Peutie naar Bergen of Marche en dat niets dus verantwoordt dat men in het ene geval maatregelen neemt zodat een militair op het einde van zijn loopbaan en zijn gezin niet meer hoeven te verhuizen, terwijl men in het andere geval niet toestaat dat militairen die zich in een soortgelijke persoonlijke en familiale situatie bevinden, soortgelijke maatregelen genieten.

Die discriminatie is des te minder te verantwoorden daar de wetgever, voor de toepassingsmodaliteiten van de aangevochten wet, verwijst naar de in de uiteenzetting van de feiten vermelde wet van 25 mei 2000, waarvan de toepassingsfeer niet tot een specifieke discriminatie leidt.

A.3.5. De verzoekers in de zaak nr. 2519 voeren eveneens de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet aan en voegen eraan toe dat het personeel van het actief kader wordt ingezet volgens de behoeften van de dienst en dat de plaats van tewerkstelling, zelfs vastgesteld op een bepaalde datum, nooit een statutair criterium van onderscheid is geweest. Zij voeren aan dat de voordelen die uit de aangevochten wet voortvloeien, bijzonder belangrijk zijn voor het persoonlijk, familiaal en sociaal welzijn, dat iedere militair ertoe is kunnen worden gebracht een deel van zijn loopbaan in Duitsland door te brengen, zodat de motieven voor de invoering van een aanvraag voor indisponibiliteitstelling identiek zijn, ongeacht de datum, terwijl de wet het voordeel van de aangevochten maatregel voorbehoudt aan degenen die in dienst van de Belgische strijdkrachten in Duitsland waren op 1 juli 2001 en op de datum van inwerkingtreding ervan. Het criterium van onderscheid heeft geen precies en redelijk verband met de doelstelling die door gelijk welke (vrijwillige of verplichte) regeling van indisponibiliteitstelling wordt nagestreefd, namelijk bijdragen tot de vermindering van het aantal actieve militairen, waaraan iedereen vrijwillig heeft kunnen en kan deelnemen en bijdragen: de hier aangewende techniek is - en blijft tot in 2015, ogenblik waarop de aangevochten wet zal ophouden van kracht te zijn - de techniek om het totaal aantal manschappen beneden een bepaalde drempel te brengen die wordt vastgesteld op grond van de evolutie van de getalsterkte die nodig zal blijken voor de verwezenlijking van de (nieuwe) opdrachten van de strijdkrachten.

De afwijkende regeling die bij artikel 2, § 1, tweede lid, tot in 2015 aan de lagere officieren wordt opgelegd, sluit diegenen uit die, op de datum waarop de disponibiliteit ingaat, zich op minder dan vijf jaar - gemeenschappelijk criterium -, maar op meer dan één jaar van de normale datum van oppensioenstelling bevinden.

A.4.1. De Ministerraad is van mening dat het verschil in behandeling op een objectief criterium berust en tot doel heeft de militairen die de leeftijdsgrens bereiken en die zich sedert jaren in de Bondsrepubliek Duitsland bevinden en vaak bijna geen band meer hebben met de Belgische samenleving, de mogelijkheid te bieden bij hun familie te blijven, die vaak ook volkomen van België vervreemd is. Anders zouden zij Duitsland moeten verlaten om er daarna terug te keren, of voorlopig naar België terugkeren en hun familie in Duitsland achterlaten waar zij is geïntegreerd.

De militairen die nooit in de Bondsrepubliek Duitsland dienst hebben gedaan, of die reeds zijn teruggekeerd (soms reeds sedert vele jaren) naar een in België gestationeerde eenheid, en die derhalve *de facto* hun persoonlijke en

familiale situatie bij hun terugkeer hebben geregeld, hebben zeker niet of niet meer de « bescherming » nodig die door de wetgever van 17 februari 2002 wordt geboden aan degenen (de militairen en hun gezinnen) die zich nog steeds in de Bondsrepubliek Duitsland bevinden. Sommige militairen die in Belgische eenheden gekazerneerd zijn, hebben weliswaar ook of zullen ook nog de gevolgen van de herstructurering van de strijdkrachten ondergaan, en zullen verplicht zijn te muteren. Voor die militairen heeft het bestuur reeds maatregelen genomen om de nefaste gevolgen van de herstructurering te verminderen, zoals blijkt uit het militaire weekblad « Direct ».

Bij de beoordeling van het teweeggebrachte verschil in behandeling dient het Arbitragehof ook rekening te houden met de gevolgen van het verschil in behandeling. Het is duidelijk dat het hier slechts om een heel marginaal gevolg gaat. Er zijn immers slechts 200 militairen op een totaal van ongeveer 40.000 die de aangevochten maatregel kunnen genieten.

A.4.2. In de zaak nr. 2519 is de Ministerraad van mening dat de verzoekers zich duidelijk vergissen wanneer zij aanvoeren dat het door de wetgever nagestreefde doel bestaat in de « vermindering van het totaal aantal manschappen » van de strijdkrachten. Die idee vindt immers geen enkele steun in de parlementaire stukken.

A.4.3. In dezelfde zaak is de Ministerraad de mening toegedaan dat het verschil in behandeling tussen de lagere officieren en de andere militairen die de beschikbaarheid vroeger zouden kunnen genieten, op een objectief criterium berust en redelijk verantwoord is. Het doel van de maatregel bestaat immers in het niet creëren van een discriminatie tussen categorieën van militairen door de indisponibiliteitsstelling van militairen in dienst van de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland toe te staan en ze te weigeren aan militairen die ongeveer dezelfde leeftijd hebben.

Er moet immers worden vastgesteld dat de hogere officieren die niet tot de categorie van de officieren van het vliegend personeel behoren, op de leeftijd van 55 of 56 jaar in ruste worden gesteld, terwijl de lagere officieren die evenmin tot die categorie behoren, op 51 jaar worden gepensioneerd (*cfr.* de artikelen 1 en 2 van het besluit van de Regent van 6 februari 1950 betreffende het op rustpensioen stellen der officieren van het leger en van de luchtmacht). De militairen die onderofficier of vrijwilliger zijn, en die niet behoren tot de categorie van het vliegend personeel, worden in ruste gesteld op 56 jaar (*cfr.* de artikelen 1 en *1bis* van het koninklijk besluit van 22 april 1969 betreffende de inruststelling van de militairen beneden de rang van officier). De beoogde toepassing van artikel 2, § 1, tweede lid, van de wet van 17 februari 2002 leidt dus tot de vaststelling dat alle militairen die geen piloot zijn en die in de Bondsrepubliek Duitsland gekazerneerd zijn, een beschikbaarheid kunnen genieten ten vroegste op 51, 50 of 49 jaar naar gelang van hun graad, dus min of meer op dezelfde leeftijd. De door de wetgever ingevoerde regeling heeft dus vermeden dat onder de voornoemde militairen een flagrant verschil in behandeling zou worden ingesteld. Had de wetgever niet in een uitzondering voorzien voor de lagere officieren, dan zouden die immers beschikbaarheid kunnen genieten op 46 of 45 jaar, wat een moeilijk te verantwoorden verschil in behandeling zou teweegbrengen tegenover de andere militairen voor wie die maatregel pas zou gelden op 51, 50 of 49 jaar. De burgermaatschappij zou trouwens zeker kritiek leveren op het op non-actief stellen van die militairen op de relatief jonge leeftijd van 45 of 46 jaar.

A.5.1. De verzoeker in de zaak nr. 2509 repliceert dat de maatregel van repatriëring van de Belgische strijdkrachten in Duitsland deel uitmaakt van de maatregelen tot hervorming van het leger en gekoppeld is aan de maatregelen tot reffectatie van de militairen die in België gekazerneerd zijn, en die dezelfde gevolgen kunnen hebben als die van de aangevochten wet.

A.5.2. De verzoekers in de zaak nr. 2519 repliceren dat, als de doelstelling die zij aan de wet toeschreven, niet die is welke volgens de Ministerraad in werkelijkheid wordt nagestreefd (namelijk een oplossing bieden voor de sociale problemen die zijn ontstaan na het einde van de Belgische militaire aanwezigheid in Duitsland), de maatregel nog meer discriminerend is vermits dergelijke problemen zich bij elke mutatie voordoen. Overigens lijkt het enigszins komisch dat de Ministerraad melding maakt van een verantwoording die niet bestaat in de parlementaire voorbereiding na de verzoekers te hebben verweten dat zij gewag maken van een doelstelling van afvloeiing, die blijft bestaan sedert de tenuitvoerlegging van de oorspronkelijke beschikbaarheid in 1997, die is vernieuwd voor de opperofficieren in 2001, maar die niet expliciet zou voorkomen in de parlementaire voorbereiding.

- B -

B.1. De wet van 17 februari 2002 betreffende het vrijwillig in disponibiliteit stellen van bepaalde militairen in dienst bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland bepaalt :

« Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2. § 1. De beroeps- of aanvullingsmilitair, officier, onderofficier of vrijwilliger die vóór 1 juni 2001 in werkelijke dienst was bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland en die dat op de datum van inwerkingtreding van deze wet nog steeds is, verkrijgt zijn vrijwillige indisponibiliteitsstelling op voorwaarde dat hij :

1° daartoe een aanvraag indient;

2° op de datum waarop zijn indisponibiliteitsstelling ingaat, nog steeds in werkelijke dienst is bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland en maximaal vijf jaar van de normale datum van oppensioenstelling verwijderd is.

De lagere officier moet evenwel op de datum waarop zijn indisponibiliteitsstelling ingaat, nog steeds in werkelijke dienst zijn bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland en maximaal één jaar van de normale datum van oppensioenstelling verwijderd zijn.

§ 2. Het is onmogelijk een ingaande aanvraag te herroepen.

Art. 3. § 1. De indisponibiliteitsstelling wordt door de Minister van Landsverdediging toegekend aan de militairen die worden bedoeld bij artikel 2 en die beantwoorden aan de bij dat artikel vastgestelde voorwaarden.

§ 2. De indisponibiliteitsstelling die aan de in artikel 2 bedoelde militairen wordt toegekend, gaat in vanaf de datum die de Minister van Landsverdediging vaststelt en ten vroegste op 1 oktober 2002.

Zo een in artikel 2 bedoelde militair daartoe een met redenen omklede aanvraag indient, kan de Minister van Landsverdediging de in het eerste lid vastgestelde ingangsdatum vervroegen.

§ 3. De indisponibiliteitsstelling gaat altijd in op de eerste dag van een maand.

Art. 4. De artikelen 4 tot 10 van de wet van 25 mei 2000 betreffende het in disponibiliteit stellen van bepaalde militairen van het actief kader van de krijgsmacht, zijn van toepassing op de militairen die, met toepassing van deze wet, in disponibiliteit werden gesteld.

Art. 5. Behalve indien ze onverenigbaar zijn met de bepalingen van deze wet, gelden de nadere regels voor de uitvoering van de wet van 25 mei 2000 betreffende het in disponibiliteit

stellen van bepaalde militairen van het actief kader van de krijgsmacht ook voor de uitvoering van deze wet.

Art. 6. Deze wet treedt buiten werking op 31 december 2015. »

Ten aanzien van de bevoegdheid van het Hof

B.2.1. De Ministerraad voert aan dat het beroep in de zaak nr. 2519, dat strekt tot de vernietiging van de woorden « bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland » die driemaal voorkomen in artikel 2, § 1, van de wet van 17 februari 2002, niet onder de bevoegdheid van het Hof valt omdat een vernietiging ertoe zou leiden dat het in het geding zijnde recht op indisponibiliteitstelling zou worden uitgebreid tot alle militairen, wat om operationele en budgettaire redenen niet zou overeenstemmen met de bedoeling van de wetgever.

B.2.2. De bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof definieert de bevoegdheid van het Hof niet op grond van de gevolgen van een eventuele vernietiging. Indien die eventuele vernietiging gevolgen met zich zou meebrengen die het Hof niet zou hebben beperkt krachtens artikel 8, tweede lid, van de voormelde wet en die niet zouden overeenstemmen met de bedoeling van de wetgever, dan zou het die wetgever toekomen de nodige maatregelen te nemen om de in het geding zijnde wetgeving aan te passen.

De exceptie wordt verworpen.

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

B.3. De Ministerraad stelt in zijn memorie dat de verzoekers allen officieren zijn en dat zij dus van hun belang om in rechte te treden slechts doen blijken in zoverre de bepalingen die zij aanvechten, op die categorie van toepassing zijn. Op de terechtzitting is gebleken dat één van de verzoekers korporaal-chef is.

De exceptie wordt verworpen.

Ten gronde

B.4. De aangevochten bepalingen voorzien, onder de voorwaarden die zij vaststellen, in een regeling van vrijwillige indisponibiliteitstelling voor de beroepsmilitairen of aanvullingsmilitairen die in werkelijke dienst zijn bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland en dicht bij de pensioenleeftijd zijn. Volgens de verzoekers zouden die bepalingen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden doordat zij niet van toepassing zijn op de militairen die in België gestationeerd zijn terwijl zowel de enen als de anderen, wat de andere toepassingsvoorwaarden van de wet betreft, zoals de leeftijd en de graad, zich in analoge of identieke situaties kunnen bevinden.

B.5. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Dezelfde regels verzetten er zich overigens tegen dat categorieën van personen, die zich ten aanzien van de aangevochten maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.6. Doordat de aangevochten bepalingen de werkelijke dienst bij de Belgische strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland in aanmerking nemen, zijn zij op een objectief criterium gegrond.

B.7. Volgens de parlementaire voorbereiding ervan, heeft de aangevochten wet tot doel sommige problemen van sociale aard op te lossen die zouden voortvloeien uit de terugkeer van de Belgische strijdkrachten uit de Bondsrepubliek Duitsland, die gepland is vanaf juni 2002 :

« Een aantal militairen zijn al jarenlang in de Bondsrepubliek Duitsland in dienst, hebben er een gezin gesticht en zijn volkomen in de Duitse samenleving geïntegreerd. Zozeer zelfs dat sommigen onder hen al schikkingen hebben getroffen om, na hun actieve dienst, in ons buurland te blijven.

Indien zij, enkele jaren voor hun pensionering wegens het bereiken van de leeftijdsgrens, naar België moeten terugkeren, zou zulks aanleiding geven tot méér dan alleen maar materiële moeilijkheden. Een dergelijke terugkeer betekent immers een heuse onthechting met aanzienlijke psychologische gevolgen – zowel voor de militairen zelf, als voor hun nog schoolplichtige kinderen en hun Duitse echtgenoot.

De menselijke ongemakken die gepaard gaan met een terugkeer van de Belgische krijgsmacht uit de Bondsrepubliek Duitsland zouden heel wat minder groot zijn, mochten de betrokken militairen de gelegenheid krijgen om, zo zij dat wensen, vrijwillig in disponibiliteit te worden gesteld gedurende de vijf jaar die voorafgaan aan hun pensionering wegens het bereiken van de leeftijdsgrens (wat de lagere officieren betreft, bedraagt die termijn 1 jaar voor het bereiken van die leeftijdsgrens). » (*Parl. St.*, Kamer, 2000-2001, nr. 1386/1, p. 4)

« Die militairen die met hun gezin in Duitsland wensen te blijven, zouden dus niet verplicht worden te verhuizen om in België te blijven en opnieuw te verhuizen om met hun gezin terug te keren naar het land waar zij bij hun oppensioenstelling zouden willen leven, want daar hebben zij zich sociaal en familiaal geïntegreerd. » (*idem*, nr. 1386/4, p. 3)

De aangevochten bepalingen vormen een pertinente maatregel om dergelijke doelstellingen te bereiken. De wetgever vermocht redelijkerwijze ervan uit te gaan dat militairen die zich, eventueel met hun gezin, in het buitenland hebben gevestigd om hun opdracht te vervullen, die erop konden rekenen daar te blijven zodra zij de pensioenleeftijd zouden hebben bereikt, en van wie de banden met België noodgedwongen zijn vervaagd of gewijzigd, zich in een wezenlijk andere situatie bevinden dan degenen die in België zijn gebleven, niettegenstaande het feit dat die niet altijd op dezelfde plaats gestationeerd zijn.

In tegenstelling met wat de verzoeker in de zaak nr. 2509 beweert, is de verwijzing, door de aangevochten wet, naar de wet van 25 mei 2000 betreffende het in disponibiliteit stellen van bepaalde militairen van het actief kader van de krijgsmacht niet van die aard dat zij aantoont dat de twee categorieën van militairen die worden vergeleken en waarop die wet zonder onderscheid van toepassing is, zich in analoge of identieke situaties bevinden, die eenzelfde behandeling verantwoorden : die verwijzing (artikelen 4 en 5) is immers beperkt tot de (verenigbare) nadere regels voor de uitvoering van de wet van 25 mei 2000 en tot die van haar bepalingen die de

gevolgen van de indisponibiliteitstelling regelen voor het administratief statuut van de militair (artikelen 4 tot 6), zijn geldelijk statuut (artikel 7), zijn socialezekerheidsregeling en de inkomstenbelasting (artikel 8), zijn pensioen (artikel 9) en zijn beroepsactiviteit (artikel 10).

B.8. Uit de parlementaire voorbereiding van de aangevochten wet blijkt dat aan de wetgever is voorgesteld de aangevochten bepaling uit te breiden tot alle militairen (*Parl. St.*, Kamer, 2000-2001, nr. 1386/004, pp. 4 en 5) maar die maatregel is voorsnog verworpen om reden dat daartoe de vereiste begrotingsmiddelen voorhanden moeten zijn en dat de goede werking en de operationaliteit van de krijgsmacht niet in het gedrang mag worden gebracht, « rekening houdend met de vergrijzing binnen het leger en de moeizame recrutering van jongeren en met de herstructurering die zich momenteel voltrekt » (*idem*, pp. 3, 4 en 5). Gelet op dergelijke elementen is de aangevochten maatregel redelijk verantwoord.

B.9. De verzoekers in de zaak nr. 2519 vragen onder meer de vernietiging van artikel 2, § 1, tweede lid, van de aangevochten wet op grond van het feit dat de afwijkende regeling die tot in 2015 aan de lagere officieren wordt opgelegd, diegenen uitsluit die, bij de ingang van de disponibiliteit, minder dan vijf jaar - gemeenschappelijk criterium -, maar meer dan één jaar van de normale datum van oppensioenstelling verwijderd zijn.

Zoals de Ministerraad opmerkt, is de regeling waarin artikel 2, § 1, tweede lid, voor de lagere officieren voorziet, verantwoord doordat, op grond van de op hen toepasselijke bepalingen, een verschil bestaat op het vlak van de pensioenleeftijd van de militairen, waarbij de lagere officieren veel eerder dan de andere militairen worden gepensioneerd. Aangezien dat verschil van dezelfde orde is als datgene waarin de bestreden bepaling voorziet, vormt die bepaling een gepaste maatregel om te waarborgen dat alle militairen op een vergelijkbare leeftijd de indisponibiliteitstelling waarin zij voorziet, zouden kunnen aanvragen en om te vermijden dat sommigen dat op onverantwoorde wijze veel eerder zouden kunnen doen.

B.10. Het middel is niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de beroepen.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 17 september 2003.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior